
ISSN 1999-4214 (print)

ISSN 2957-5095 (online)

ЕУРАЗИЯ ГУМАНИТАРЛЫҚ ИНСТИТУТЫНЫҢ
ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

ЕВРАЗИЙСКОГО
ГУМАНИТАРНОГО
ИНСТИТУТА

BULLETIN

OF THE EURASIAN HUMANITIES
INSTITUTE

№1/2024

Жылына 4 рет шығады
2001ж. Шыға бастаған

Выходит 4 раза в год
Начал издаваться с 2001г.

Published 4 times a year
Began to be published in 2001

Астана, 2024

Бас редакторы **Дауренбекова Л.Н.**
А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтының доценті,
филология ғылымдарының кандидаты, Астана, Қазақстан
Жауапты редактор **Алимбаев А.Е.**
А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтының доценті,
философия докторы (PhD) Астана, Қазақстан

Редакция алқасы

Аймұхамбет Ж.Ә.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Ақтаева К.	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Мицкевич атындағы Польша университеті, Познань, Польша.
Әбсадық А.А.	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
Бредихин С.Н.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Солтүстік Кавказ федералды университеті, Ставрополь, РФ
Гайнуллина Ф.А.	филология ғылымдарының кандидаты, доцент Ә. Бөкейхан атындағы университеті, Семей, Қазақстан
Ермекова Т.Н.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан
Есиркепова К.Қ.	филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
Жүсіпов Н.Қ.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Торайғыров университеті, Павлодар, Қазақстан
Курбанова М.М.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Алишер Навои атындағы Ташкент мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті, Ташкент, Өзбекстан
Қамзабекұлы Д.	ҚР ҰҒА академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Құрысжан Л.Ә.	филология ғылымдарының кандидаты, профессор, Ханкук шетелтану университеті, Сеул, Оңтүстік Корея
Онер М.	философия докторы (PhD), профессор, Эгей университеті, Измир, Туркия
Пименова М.В.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Шет ел тілдері институты, Санкт-Петербург, РФ
Сайфулина Ф.С.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ

Редакцияның мекенжайы: 010009, Астана қ., Жұмабаев даңғ., 4
Телефон/факс: (7172) 561 933; e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Еуразия гуманитарлық институтының Хабаршысы.
Меншіктенуші: «А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты»
Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінде қайта есепке қойылды. Тіркеу № KZ92VPY00046970 17.03.2022
Басуға 15.03.2024 ж. қол қойылды. Пішімі 60*84 1\8. Қағаз офсеттік Көлемі. БТ.
Таралымы 200 дана. Бағасы келісім бойынша. Тапсырыс № 89
«Ақтаев У.Е.» баспасында басылып шықты

© А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты

Главный редактор **Дауренбекова Л.Н.**
Кандидат филологических наук, доцент Евразийского гуманитарного института имени
А.К. Кусаинова, Астана, Казахстан
Ответственный редактор **Алимбаев А.Е.**
Доктор философии (PhD), доцент Евразийского гуманитарного института имени
А.К. Кусаинова, Астана, Казахстан

Редакционная коллегия

Аймухамбет Ж.А.	доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Актаева К.	доктор филологических наук, профессор, университет имени Адама Мицкевича, Познань, Польша.
Абсадық А.А.	доктор филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А.Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Бредихин С.Н.	доктор филологических наук, профессор, Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь, РФ
Гайнуллина Ф.А.	кандидат филологических наук, доцент университет имени А. Бокейхана, Семей, Казахстан
Ермекова Т.Н.	доктор филологических наук, профессор, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан
Есиркепова К.К.	кандидат филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Жусипов Н.К.	доктор филологических наук, профессор, Торайгыров университет, Павлодар, Казахстан
Курбанова М.М.	доктор филологических наук, профессор, Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы им. Алишера Навои, Ташкент, Узбекистан
Камзабекулы Д.	академик НАН РК, доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Курьжжан Л.А.	кандидат филологических наук, профессор, Университет иностранных языков Ханкук, Сеул, Южная Корея
Онер М.	доктор философии (PhD), профессор, Эгейский университет, Измир, Турция
Пименова М.В.	доктор филологических наук, профессор, Институт иностранных языков, Санкт-Петербург, РФ
Сайфулина Ф.С.	доктор филологических наук, профессор, Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ

Адрес редакции: 010009, г. Астана., пр. Жумабаева, 4
Телефон/факс: (7172) 561 933; e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Вестник Евразийского гуманитарного института.
Собственник: «Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова».
Министерством информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации постановлено на переучет № KZ92VPY00046970 17.03.2022
Подписано в печать 15.03.2024ж. Формат 60*84 1\8. Бум. Типогр.
Тираж 200. Цена согласовано. Заказ № 89
Напечатано в издательстве «У.Е. Актаева»

© Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова

Chief Editor **Daurenbekova L.N.**
Candidate of Philological Science, Associate Professor of the **A.K. Kussayinov Eurasian Humanities
Institute**, Astana, Kazakhstan
Editor-in-Chief **Alimbayev A.E.**
Doctor of Philosophy (PhD), Associate Professor of the **A.K. Kussayinov Eurasian Humanities
Institute**, Astana, Kazakhstan

Editorial Board

Aimuhambet Zh.A.	Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
Aktayeva K.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Poznan Adam Mitskevich University, Poznan, Poland
Absadyk A.A.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
Bredikhin S.N.	Doctor of Philological Sciences, Professor, North-Caucasus Federal University, Stavropol, RF
Гайнуллина Ф.А.	Candidate of Philological Sciences, Associate Professor Alikhan Bokeikhan University, Semey, Kazakhstan
Yermekova T.N.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Kaz. National Women's Pedagogical University. Almaty, Kazakhstan
Yesirkerova K.K.	Candidate of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
Zhusipov N.K.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Toraighyrov University, Pavlodar, Kazakhstan
Kurbanova M.M.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Tashkent State University of the Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoyi, Tashkent, Uzbekistan
Kamzabekuly D.	Academician of NAS RK, Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
Kuryszhhan L.A.	Candidate of Philological Sciences, Professor, Hankuk University of Foreign Studies Seoul Korea
Oner M.	Doctor of Philological (PhD), Professor, Aegean University, Izmir, Turkey
Pimenova M.V.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Foreign Languages Institute, St-Petersburg, RF
Seifullina F.S.	Doctor of Philological Sciences, Professor, Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF

Editorial address: 010009, Astana., 4, Prospect Zhumabayev
Tel/Fax: (7172) 561 933; e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Bulletin of the Eurasian Humanities Institute.

Owner: «A.K. Kussayinov Eurasian Humanities Institute».

The Ministry of Information and Public Development of the Republic of Kazakhstan Information Committee decided to re-register No. KZ92VPY00046970 17.03.2022

Signed for printing 15.03.2024 Format 60 * 84 1 \ 8. Paper. Printing house

Circulation 200. Price agreed. Order No. 89

Printed in the publishing house of «U.E. Aktaev»

© A.K. Kussayinov Eurasian Humanities Institute

МАЗМҰНЫ-СОДЕРЖАНИЕ-CONTENTS

ТІЛ БІЛІМІ – ЯЗЫКОЗНАНИЕ – LINGUISTICS

АЛПЫСБАЕВА А.Е., АШИМХАНОВА С.А., ӘБДІМАНАПОВА М.Б.	М. Жұмабаевтың «Гүлсім ханымға» өлеңінің лингвопоэтикасы және аудармадағы көрінісі.....	7
БАЛТАБАЙ Д.Ә.	«Шежіре-и теракиме» еңбегіндегі кейбір түркі сөздерінің этимологиясы.....	24
КЕМБАЕВА А.Т., ЖҰБАЙ О.С.	Шерхан Мұртаза шығармаларындағы ұлттық мәдениеттің тілдік көріністері.....	35
КҮДЕРИНОВА Қ.Б. СЕРІКҚЫЗЫ М.	А.Байтұрсынұлы сөзсаптамындағы қазақ сөзінің дәстүрлі прагматикасы.....	52
KURMANGALI F.T., MAMAYEVA G.B., BEIMBETOVA A.A.	National cultural connotation of regular expressions and national code in kazakh and english languages.....	67
РАЙНБЕКОВА Г., KASAROGLU CENGEL H.	Терминологиядағы антонимия (қазақ тілінің антонимдер сөздігі негізінде).....	80

ӘДЕБИЕТТАНУ – ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ – LITERATURE STUDIES

АЙТУҒАНОВА С.Ш. СӘРЕКЕНОВА Қ.Қ.	Ясауи хикметтеріндегі айшықтаулардың көркемдік қызметі.....	92
АКНМЕТОВА І.В., KALIYEV A.K., АҒА М.	The role of woman in birth rituals of kazakh and turkish people.....	104
АМАНҒАЗЫҚЫЗЫ М.	Постмодерн әдебиетіндегі қала тақырыбы.....	118
ISPANDIYAROVA A.T., ABSADYK A.A.	The concept «woman» in kazakh folk lyrics.....	133
ИБРАЙХАНОВА А.Қ.	Сапарғали Бегалин поэмаларындағы ертегі, аңыздар ізі.....	143
ҚАМАРОВА Н.С., ЖАЙЛОВОВ Б.С.	Әбіш Кекілбайұлы – әдебиеттанушы.....	157
НОҒАЙБЕКҚЫЗЫ Л., ДАРИБАЕВ С.Д.	Бесікке салу ғұрпына қатысты қастерлі ұғымдар	172
НУРГАЛИ Қ.Р., МЕЛЬНОВА К.В.	Основы миропостроения в произведениях жанра фэнтези.....	188

СЕЙСЕНҚҰЛҰЛЫ Ө., КЕНЖЕҚОЖАЕВА А.М., ТӨЛЕУБАЕВА К.А.	«Абайтану» ғылымы және қытай қазақтарының Абайды тануы.....	200
СҰЛТАНҒАЛИЕВА Р.Б.	Тәуелсіздік кезеңіндегі қазақ прозасындағы әдеби интерьердің мекеншақтық қызметі.....	213
ХАМИДОВА А.Х., КАНАФИНА М.А., ЖУМСАКБАЕВ А.Т.	Образ грешницы в драме А.Н. Островского «Гроза».....	224
ҮЕРСАИНОВА А.В., КОШАНОВА ЗН.Т., ТАЛАСПАЕВА ЗН.С.	The contribution of the academician and writer Sabit Mukanov to Shokan studies.....	236

**ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТТІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ
ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ – METHODOLOGY OF TEACHING LANGUAGE AND
LITERATURE**

КЛЫЧНИЯЗОВА Г.Н., СЫРЛЫБАЕВА Г.Т.	Оқушылардың айтылым мәдениетін қалыптастырудың лингвистикалық аспектілері	248
МАЖИЕВА Н.А., БАЛТАБАЕВА Н.С.	Эпостардағы «қаһарман-қыздар» бейнесін ЖОО-да СТО технологиясы арқылы оқыту.....	263

IRSTI 16.01.11

DOI <https://doi.org/10.55808/1999-4214.2024-1.10>

*A.T. ISPANDIYAROVA¹

A.A. ABSADYK²

A.Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Kazakhstan^{1,2}
(e-mail: ispandyarovaa@mail.ru¹, absalmas@mail.ru²)

THE CONCEPT “WOMAN” IN KAZAKH FOLK LYRICS

Annotation. Our article deals with the concept of “woman” in Kazakh folk lyrics. A woman has a special place in Kazakh society. The lives of women who are the mentors of men and educators of children in life are different. A woman is a living being, the catalyst of the house. She is a dear mother, an honorable sister, a noble grandmother. Therefore, we think that the topic of women is one of the eternal topics. It is clear that the linguistic units that define the concept of “woman” are given in the national worldview in the work Babalar selo, which is taken as the object of our research. In addition, when the lexeme of a woman is a word, it is quite natural that it is connected with the equivalents of a woman as a role model, a woman who is loyal to love, and a woman as a mother.

The main goal of our article is to define the expression of the concept of woman in the language of Kazakh folk lyrics. Explanations of the concept of woman were given from explanatory dictionaries of the Kazakh language, and its meaning was revealed. Frames showing the existence and life of the Kazakh people were analyzed.

By making a conceptual analysis of the language Word of Ancestors, the theoretical significance of the study is to form an understanding of the concepts of woman-mother, woman-owner of life, wife-husband, woman-child founder in the Kazakh worldview. The theoretical results of the work can be used in courses such as Cognitive Linguistics, Ethnolinguistics, Linguistics, Text Linguistics. Also, it can be used as an auxiliary material in practical lessons on the subjects of Stylistics and language culture, literary text linguistic analysis.

Key words: concept, kazakh, woman, language, genre, folklore, nation, worldview.

Introduction. During the research, linguistic units were analyzed that define the concept of a woman in the language of folk songs and poems, songs and poems about heroes. Within the Kazakh cultural framework, the concept “woman” holds an equivalent significance to that of “family” and “Motherland”. There are such concepts like woman - Motherland, woman - family, woman - mother. As a newborn

enters the world, the initial person he encounters is his mother. Mother is a strong, wise person who puts all her strength into the development of the child as an individual. Her eloquent words, her fairy tales, her kind words warm the child and help him take a firm step into life. The subject of the study is the methods and means of implementing the concept of woman in the Kazakh language. Our objective is to examine the linguistic units and methods used to define the concept of “woman.”

According to the definition provided by Maslova V.A.: “a concept is surrounded by an emotional, expressive evaluative halo; it represents an internal node of concepts, knowledge, associations that accompany the word and the concept given by the word” [1, 28].

In our article analyzed the work of The Word of the Ancestors. The collection of The Words of Ancestors contains all the precious heritage, history, culture, customs, philosophy, pedagogy and art of the Kazakh people, collected over the centuries. Turning to these works, we focus on the linguistic features of the use of the concept woman and linguistic- folklore analysis.

Methodology and research methods. Doing so may result in fire or electric shock and may result in fire or electric shock, Doing so may cause the device to become uncomfortable and may result in fire or electric shock. Doing so will cause the device to become uncomfortable. Doing so will cause the device to become unstable and may result in fire or electric shock. Do not touch the device, but do not touch it. Do not allow the device to become unstable [2, 24].

In society a woman is the catalyst of the family. A woman's gentle nature, care for children, respect for her husband, respect for elders make her a faithful, loyal and devoted partner. It is seen that the principles of Hadith of Islam give a special place to the mother, saying: “The key to the heaven is under the feet of the mother.”

The language of folklore mirrors the worldview, psychology, philosophy, traditions, and beliefs of the people.

Having made a conceptual analysis of the collection of The Words of the Ancestors, which is the rich heritage of the Kazakh people, we will recognize the image of the artistic world of the Kazakh people.

Discussion and observation. In the Kazakh language's explanatory dictionary, the definitions of the terms “mother” and “wife” are elucidated as follows: “Mother. 1. Woman with child, mother. 2. In figurative meaning. The environment, the people, where he grew up. 3. In figurative meaning. A nest that has emerged, a permanent place. The mother tongue is the language of each person's own nation. Anadan [zhana] tugandai (Like a newborn) – completely naked. Mother is kind and friendly. Ana suti auzynan ketpegen (The milk on the lips has not dried) - a small child, an infant. “Ana sutin aqtady (met expectations) - it turned out just as the parents thought” [3, 45].

Woman. 1. Human females. 2. Wife. 3. Girl, little girl. 4. Got married. His wife was happy, as if she had given birth to a son - very happy, happy [3, 84].

From the examples in the works mentioned above, we understand that the concepts of mother and woman are associated with sacred words such as homeland, country, nation, blessed place, baby, and girl. The given information and linguistic units served to reveal the essence of the concepts mother and woman.

No bond with a child is as intimate as that with a mother, who nurtures her offspring with love, care, and kindness. As stated in the explanatory dictionary, a mother is an environment and a nation that educates. Mother is your Motherland, your country, your people. Mother is the dearest, closest and best person in the world.

According to Serebrennikov B.A., language and thinking represent distinct entities, yet they consistently maintain a mutual relationship [4, 16]”, and says that from their relationship the “image of the world can be understood.” One of these is a conceptual image, the other is a visual image. The first of these is related to understanding, and the second is related to representation in language. The “image of the world” should be understood as an expression of true or false existence.

Babushkin A.P. considers the terms concept and notion to be similar and proposes to remove one of them from the scientific field, i.e. “notion”. Currently, linguistic scientists do not use the term “notion” in its classical sense, preferring instead to support a construct called “concept” [5, 14].

Based on the insights provided by the aforementioned scholars, we can infer that a concept constitutes a field of study wherein the conceptual image and the linguistic image are intertwined. This science is reflected in the spiritual world of every nation with its own characteristics.

Within the cultural realm of the Kazakhs, the notions of “man” and “woman” held distinct positions, interlinked with ancient Turkic beliefs concerning God and Umai. Cultural knowledge associated with the concepts we create, originating from the ancient Turkic and pre-Turkic era, is also present in Kazakh poetry. In this regard, Veselovsky L.I. said: “The language of poetry continues the psychological process that began before the historical period: it uses images of language and myth, in their metaphors and symbols, but also creates a new one on their basis. The connection between myth, language and poetry is recognized not only by the unity of legends, but also by the unity of the psychological approach, a new model of development” [6, 107].

To gain a more comprehensive insight into the concept of womanhood, we focused our study on The Words of the Ancestors. During the analysis of poems in Kazakh lyrics, the following frameworks were identified that define the concept of a woman: a mother is a kind soul, a bright-faced, gentle mother, a woman is a role model, a woman is faithful to love, a girl’s goal is to get married, etc.

In our work we can highlight the social, physiological, psychological and philosophical aspects of the concept of woman.

The social dimension encompasses aspects like being a bride, having a family, raising children, leading a bustling life, fostering deep friendships, cherishing a beloved husband, and experiencing a joyous marriage; these aspects are acknowledged within this framework.

I want to say that you will miss your spouse - companion [7, 93]. Your soulmate should be like a friend for life. He is a confidant, always a support. We think this is a sign of the power of love. The above “companion” frame is given in the sense of a comrade, a friend, a caring person holding hands throughout life.

The physiological aspect is reflected in such frames as birth, growth, growing up, education, love, being in love, giving birth to a child, loneliness, aging, and passing away.

The psychological aspect of the poem is given through affective, subjective perception. For example: a happy woman, a woman in love, a woman in trouble, love, mystery, resistance, patience, trouble, etc.

Sweet words in love, grief,

The proof is still sadness, not pleasure [7, 131].

The following verses quote the words of Nazymbek, who went in search of his beloved and expressed his feelings to the girl Kulshe.

“You are that little companion in love,
I just came for you” [7, 24].

Conceptual analysis can also contribute to understanding how the knowledge that made it possible to create the content of the concept, and whether it is conceptual. The basics of categorization and conceptualization of the real or visionary world are reflected in the internal form of the linguistic sign-term [8, 967].

In the love story “The Sorrow of Nazymbek and Kulshe,” the narrative unfolds from the words of Khan Nogayla Zhanysbai and Khan of Crimea Asylbek, who had no children and promised to be matchmakers if one of them had a boy and the other a girl. This shows an effective way of conveying motives in the science of folklore. After nine months and nine days, the wives of the two friends gave birth to a heroic boy and a beautiful girl. Asylbek Khan named his son Nazimbek, and Zhanysbai Khan gave his daughter the beautiful name Kulshe. The two tribes unite and hold a thirty-day game and a forty-day feast. The story unfolds after the death of Asylbek Khan and Zhanysbay Khan’s move to his homeland. The climax in the narrative occurs as Nazymbek matures into adulthood and Kulshe undergoes the process of growing up. During this pivotal moment, they both become aware of their deep affection for each other and actively search for one another. The philosophical aspect is fate, survival, value of life, happy life, morality, struggle, belief in love, existence, eternity etc. For example: I fell in love with fate [7, 174].

Results. Mother is a kind soul. They say that a mother is a child's first teacher in his first life, and no force can compare with a mother's love and care. It is described that a mother's love for her child is limitless, the baby always needs it, the mother, no matter what, takes care of the child with all her love. Hence, during the analysis of folklore texts, we realized that it is the mother who forms the spiritual and moral qualities of the emerging personality.

"Don't let me complain about the loss of my child,
Don't let bloody tears flow from my eyes".

A mother's love for her child can be seen in these lines of the song "Layla-Mazhnun" [9, 128].

"If you ask about Zhibek,
Born of a noble mother,

A person with a gentle character" [10, 182]. From these lines it is clear that maternal upbringing is of great importance for a girl. The original meaning of the phrase "Shay zhibek kisi edi" means that the character is soft.

The mother possesses a complexion that is fair and exhibits a gentle demeanor. In Kazakh folklore, girls and women are shown as soft and gentle as possible. For example, girls are depicted with kindness, courtesy, shyness, a wheatish complexion, and a fair complexion. The phrase "Ak betinin kyzyly, ak tauyktyn qanyndai dep yaluy" shows the kindness and courtesy characteristic of a Kazakh girl. The image of a mother radiating rays of kindness was revealed through the expression of a ray of light on her face. Looking at this mother's face, the child feels warmth and love. The poem notes that in a child who grows up in the greatest mother's love, one can recognize kindness, caring, perseverance and loyalty.

"There was a king in a city called Yemen,
He has a daughter and she is beautiful.
She is the most beautiful in the world.

Like the moon born on the fourteenth" [11, 121].

Shyraily, beli qylsha – korkem, sulu, sungak boily means refined, beautiful, tall. In this example, we clearly see the image of a Kazakh girl as a symbol of beauty.

A woman is a role model. "A good woman is the wealth of the home, and a good chapan is the wealth of the wedding," among the Kazakh people, a woman is always portrayed as a role model for future growing girls. For example, in love poems, Kyz Zhibek, Enlik, Bayan and many other characters describe girls in such a way that they can be an example for girls reading these works. For example, the patience of these girls, respect for men, fidelity are described in the poem in accordance with the mentality of the Kazakh people.

In the paremiological way of life, bad and good qualities are distinguished that characterize the image of a woman. In this regard, there are many proverbs among the Kazakh people. For example: "A good woman is bliss, a bad woman is

torment"; "A good woman corrects a bad man"; "A good woman drags a man to a position of honor, a bad woman drags him to the grave," and so on.

A woman remains devoted to love, embodying a longstanding presence in human consciousness as someone who steadfastly supports her decisions and commitments. She is a strong person, she places a high value on her husband's reputation in the family, shows him respect, exaggerates the good qualities of her beloved husband and tries to hide the bad ones. In this regard, the Kazakh people valued female fidelity as follows: "A good woman is a garden above your head and a throne under you." No matter how much other people show love, she will be faithful to her lover.

The primary goal for a girl is to enter matrimony. Frequently, we portray a woman as a maternal figure, exemplifying exceptional kindness, nurturing, creativity, and the highest virtues.

The girl left her home,
Swishing the hem of a silk dress [12,23].

From the moment a girl is born, her main goal is to get married and continue the family line of her companion. That is, the birth of a child is the most important task.

In our work, we can understand that the role of a girl in society, going where she is told by tradition, without breaking the oath of her parents, is a typical upbringing for a Kazakh girl. Let the girl go to a blessed place [12, 47]. For example, we see that according to Kazakh tradition, a girl marries the guy to whom she was matched at her birth.

In Kazakh culture, the highest regard is given to the mother as a symbol of utmost respect. In contrast to the model frame of a woman, there are linguistic units that reveal the essence of the "bad woman" frame.

The stereotype of the "bad woman" exhibits distinct characteristics, with the following traits being particularly noteworthy:

Shamelessness. The Kazakh people especially respect the dignity of girls and women. For a girl, hearing the word "shameless" was the most painful word. This is reflected in the following verses: "Have you compassion, mercy, shame or honor?"

Aggressiveness. A woman should always have a long skirt and a short tongue. It was considered shameful to argue with a man or woman. In folk songs, girls and women respond after listening to a man speak. Even in the event of quarrels, they do not say anything that could damage his courageous honor, they spoke in jokes.

Deception. Kazakhs often use the phrase "the cunning of one woman is the burden of a hundred donkeys". In folklore poems, there are female characters who try to separate two lovers. Two lovers cannot be happy because of their mischief.

Conclusion. It is known that every woman, during her life and development in a social environment, quickly assimilates any social changes and forms cognitive information through the events she experiences. Having learned the semantic content of the concept "Woman" in The Words of the Ancestors work, we were able to de-

scribe it in a special linguistic way. In our work, when studying the image of a woman, national nature, Kazakh upbringing, it was comprehensively revealed in a cognitive way. In the Kazakh worldview, there is an idea that a woman should be one step lower than her partner or man. This is also part of the Good Woman cognitive model. In this regard, several etiquettes were used (long skirt, saggy hem of the dress, young daughter-in-law). Folk songs that shaped the concept of “woman” provide a lot of information in creating the image of a woman, describing the distinctive differences of national knowledge to give a national worldview, to comprehensively show knowledge.

The following frames have been collected that reveal the meaning of the concept “woman”: a mother is a kind soul, a fair-faced mother, a gentle, soft woman is a role model, a woman is faithful to love, a long dress, a girl’s mission is to get married, etc. In contrast to the frame of an exemplary woman, such linguistic units as shameless, aggressive, and cunning were determined.

We confirmed that the linguistic analysis of the text effectively shed light on how the concept of “woman” is represented in the lives and existence of the people.

Literature

1. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика: учебное пособие. – Минск: Тетра Системс, 2004. – 255 с.
2. Сағидолда Г.С., Әбдімәулен Г.А. «Әйел» концептісінің ұлттық-мәдени сипаты // Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Филология сериясы. – 2022. – №2 (139). – Б. 20-30. DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2022-139-2-20-30>.
3. Жанұзақ Т. Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі / Жалпы редакциясын басқарған Т.Жанұзақов. – Алматы: Дайк-Пресс, 2008. – 968 б.
4. Серебренников Б.А., Кубрякова Е.С., Постовалова В.И., и др. Роль человеческого фактора в языке: язык и картина мира. – М.: 1998. – 240 с.
5. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка их личностная и национальная специфика. дисс... док. филол. наук. – Воронеж, 1998. – 322 с.
6. Веселовский Л.И. Историческая поэтика. – М.: Высшая школа, 1989. – 405 с.
7. Бабалар сөзі: Жүзтомдық. Т19: Ғашықтық дастандар. – Астана: Фолиант, 2005. – 328 б.
8. Issakova S., Taganova A., Oralbaeva M. Term semantics from a cognitive viewpoint // Procedia-social and behavioral sciences, conference proceedings citation index (Web of science core collection). – V. 214 (2015). – P.965-969. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.683>.

9. Бабалар сөзі: Жүзтомдық. Т 99: Ән-өлеңдер. – Астана: Фолиант, 2013. – 440 б.
10. Бабалар сөзі: Жүзтомдық. Т 26: Ғашықтық дастандар. – Астана: Фолиант, 2006. – 376 б.
11. Бабалар сөзі: Жүзтомдық. Т 5: Хикаялық дастандар. – Астана: Фолиант, 2002. – 424 б.
12. Бабалар сөзі: Жүзтомдық. Т 22: Ғашықтық дастандар. – Астана: Фолиант, 2005. – 304 б.

А.Т. ИСПАНДИЯРОВА, А.А. ӘБСАДЫҚ

А. Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті,
Қостанай, Қазақстан

ҚАЗАҚ ХАЛЫҚ ЛИРИКАСЫНДАҒЫ «ӘЙЕЛ» КОНЦЕПТІСІ

Аңдатпа. Мақалада қазақ халық лирикасындағы «әйел» концептісі қарастырылған. Қазақ қоғамында әйелдің орны ерекше. Өмірде ер адамның ақылшысы, балалардың тәрбиешісі болатын әйелдер қауымының өмірі әртүрлі. Әйел – тіршілік иесі, үйдің ұйытқысы. Ол - аяулы ана, ардақты апа, асыл әже. Сондықтан әйел тақырыбы мәңгілік тақырыптардың бірі деген ойдамыз.

Зерттеу нысанымызға алынып отырған «Бабалар сөзі» еңбегінде «әйел» концептісін айқындайтын тілдік бірліктердің ұлттық дүниетанымда берілгені аңғарылады. Сонымен қатар, әйел лексемасы сөз болған кезде, әйел – үлгі, әйел махаббатқа адал, әйел-ана баламаларымен сабақтасуы әбден заңды.

Мақаламыздың басты мақсаты – қазақ халық лирикасы тіліндегі әйел концептісінің көрінісін айқындау. Әйел ұғымына қазақ тілінің түсіндірмелі сөздіктерінен түсініктемелер беріліп, мән-мағынасы ашылды. Қазақ халқының болмысы мен тыныс-тіршілігін танытатын фреймдер талданды.

«Бабалар сөзі» еңбегінің тіліне концептілік талдау жасау арқылы қазақ дүниетанымында әйел концептісіне қатысты әйел-ана, әйел-тіршілік иесі, әйел-жар, әйел-бала тәрбиесінің негізін салушы деген тұжырымдар туралы түсінік қалыптастыру зерттеудің теориялық маңыздылығын айқындайды. Жұмыстың теориялық нәтижесін когнитивтік лингвистика, этнолингвистика, лингвомәдениеттаным, мәтін лингвистикасы сияқты курстарда пайдалануға болады. Сондай-ақ, стилистика және тіл мәдениеті, көркем мәтінді лингвистикалық талдау пәндері бойынша өтетін тәжірибелік сабақтарда көмекші материал ретінде қолдануға болатыны сараланады.

Түйін сөздер: концепт, қазақ, әйел, тіл, жанр, фольклор, ұлт, дүниетаным.

А.Т. ИСПАНДИЯРОВА, А.А. АБСАДЫҚ

Қостанайский региональный университет имени А. Байтұрсынұлы,

Костанай, Қазақстан

КОНЦЕПТ «ЖЕНЩИНА» В КАЗАХСКОЙ НАРОДНОЙ ЛИРИКЕ

Аннотация. В статье рассматривается концепт «женщина» в казахской народной лирике. Женщина занимает особое место в казахском обществе. Жизнь женщин, которые являются советчицами мужчин и воспитательницами детей в жизни, иная. Женщина – хозяйка бытия, катализатор дома. Она – дорогая мать, уважаемая сестра, благородная бабушка. Поэтому мы считаем, что тема женщин – одна из вечных тем. В трудах «Бабалар сөзі» наблюдается, что языковые единицы, определяющие концепцию «женщина», представлены в национальной картине мира. Когда доходит до лексемы «женщина», вполне закономерно следующее: женщина – образец для подражания, женщина верна в любви, женщина – мать.

Основная цель нашей статьи – определить выражение концепта женщины на языке казахской народной лирики. Из толковых словарей казахского языка были даны разъяснения понятия женщина, раскрыто его значение. Проанализированы фреймы, раскрывающие существование и жизнь казахского народа.

Путем концептуального анализа языка трудов «Бабалар сөзі» определяется теоретическая значимость исследования формирования понятий, касающиеся концепции «женщина» в казахском мировоззрении: женщина-мать, женщина-хозяйка бытия, женщина – жена, женщина – дающая основу воспитания ребёнка. Теоретические результаты работы могут быть использованы в таких курсах, как «Когнитивная лингвистика», «Этнолингвистика», «Языкознание», «Языкознание текста». Также его можно использовать как вспомогательный материал на практических занятиях по предметам «Стилистика и языковая культура», «Лингвистический анализ художественного текста».

Ключевые слова: концепт, казах, женщина, язык, жанр, фольклор, нация, мировоззрение.

References

1. Maslova V.A. Kognitivnaya lingvistika: uchebnoe posobie. – Minsk: TetraSistems, 2004. – 255 s.
2. Sağıdolda G.S., Äbdımäulen G.A. «Äiel» konseptisinıñ ülttyq-mädeni sipaty // L.N. Gumilev atyndağy Eurazia ülttyq universitetinıñ Habarşysy. Filologia seriasy. – 2022- №2 (139). – В. 20-30. DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2022-139-2-20-30>.

3. Janūzaq T. Qazaq tiliniñ tüsindirme sözdıgı / Jalpy redaksiasyn basqarğan T.Janūzaqov. – Almaty: Daik-Pres, 2008. – 968 b.
4. Serebrennikov B.A., Kubrākova E.S., Postovalova V.İ., i dr. Röl chelovecheskogo faktora v jzyke: jzyk i kartina mira. – Moskva, 1998. – 240 s.
5. Babuşkin A.P. Tipy konseptov v leksiko-frazeologicheskoj semantike jzyka ih lichnostnaia i nasionālnaia spesifika. diss... dok. filol. nauk. – Voronej, 1998. – 322 s.
6. Veselovskij L.I. Istoricheskaya poetika. – M.: Vysshaya shkola, 1989. – 405 s.
7. Babalar sözi: Žhyztomdyq. T 19: Čaşıqtyq dastandar – Astana: Foliant, 2005. – 328 b.
8. Issakova S., Taganova A., Oralbaeva M. Term semantics from a cognitive viewpoint // Procedia-social and behavioral sciences, conference proceedings citation index (Web of science core collection). – V. 214 (2015). – P. 965-969. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.683>.
9. Babalar sözi: Jüztomdyq. T 99: Än-öleñder. – Astana: Foliant, 2013. – 440 b.
10. Babalar sözi: Jüztomdyq. T 26: Čaşıqtyq dastandar. – Astana: Foliant, 2006. – 376 b.
11. Babalar sözi: Jüztomdyq. T 5: Hikaialyq dastandar. – Astana: Foliant, 2002. – 424 b.
12. Babalar sözi: Jüztomdyq. T 22: Čaşıqtyq dastandar. – Astana: Foliant, 2005. – 304 b.

Авторлар туралы мәлімет:

Испандиярова Айнұр Төлегенқызы – А. Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің докторанты, Қостанай, Қазақстан.

Испандиярова Айнур Тюлюгеновна – докторант Костанайского регионального университета имени А. Байтұрсынұлы, Костанай, Казахстан.

Ispandiyarova Ainur – doctoral student A. Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Kazakhstan.

Әбсадық Алмасбек Ахметұлы – филология ғылымдарының докторы, А. Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің профессоры, Қостанай, Қазақстан.

Абсадық Алмасбек Ахметович – доктор филологических наук, профессор Костанайского регионального университета имени А. Байтұрсынұлы, Костанай, Казахстан.

Absadyk Almasbek – doctor of philological sciences, professor of A. Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Kazakhstan.